

D ů v o d y:

Co do právního posouzení věci stačí poukázati ku správným důvodům napadeného rozsudku, jež hovoří stavu věci i zákonu a k nimž, vzhledem k vývodům dovolání, uvést jest ještě toto: Diferenčními obchody jsou obchody, při kterých jest srovnalou vůlí stran vyloučeno právo, žádati efektivní dodání, a povinnost, dodati efektivně, a místo toho jest ujednáno, že má býti placen jen rozdíl dvou cen. Toto ujednání, které vtiskuje obchodu ráz hry a sázky a tím obchodu diferenčního, může se státi jako každé jiné ujednání nejen výslovně, nýbrž i konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák. a čl. 278 obch. zák.). V případě posléz uvedeném musí tu však býti okolnosti, jež nedopouštějí pochybnosti o tom, že úmysl stran směřoval k provedení obchodu jen tím způsobem, že se zapraví pouhá difference, nebo, že se úmysl jedné strany nesl tímto směrem a druhá strana o tomto úmyslu věděla a dle něho si vedla. Chtěla-li však jedna z obou stran provést obchod efektivně a vůlí svou uplatnila tím, že učinila čeho třeba k efektivnímu provedení obchodu, nelze mluvit o obchodu diferenčním. Při tom nemusí ovšem býti vyloučeno, že druhá strana koupí neb prodejem valut chce vyzískati, ale takovéto spekulativní obchody nejsou samy o sobě ještě obchody diferenčními. Ve sporném případě výslovné ujednání, vylučující právo, žádati efektivní dodání, a povinnost, dodati efektivně, a směřující pouze ku placení difference, nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Naopak bylo zjištěno, že žalující banka příkazy žalovaného co do koupě a prodeje cizích valut vykonávala zcela přesně, efektivně a že valuty ony měla pro žalovaného k dispozici. Z toho zajisté nelze usuzovati, že by byla žalobkyně věděla, že obchody tyto směřovaly jen k obchodům diferenčním. Zbývá ještě otázka, zda ony valutární obchody byly snad, zejména se zřetelem k nařízení ze dne 28. listopadu 1919 čís. 644 sb. z. a n. obchody zakázanými a proto ve smyslu §u 879 obč. zák. ničí, a že tedy nejsou účastny právní ochrany. V tom směru sdílí dovolací soud právní názor soudu druhé stolice, že nelze zcela povšechně tvrditi, že bankami provozované obchody cizími valutami nebyly státem trpěny a povolovány. Nařízení svrchu citované nezakazuje již nákup neb prodej cizozemských valut vůbec, nýbrž pouze dispozice jimi k účelům v nařízení nedovoleným. Jest tedy dovolena, jako v tomto případě se stalo, též úmluva s oprávněnou bankou o opatření cizozemské valuty, ovšem v předpokladu, že jí bude použito k účelu, dle tohoto nařízení přípustného. Z této úvahy plyne však také, že žalovaný teprve tehdy, kdyby byl chtěl zakoupenými valutami dále disponovati, musil předložiti bance příslušné doklady (§§ 5 a 14 cit. nař.).

Čís. 3537.

Revírní rada nemůže se žalobou na soudě domáhati na podnikateli hor předložení rozvahy a zjištění její nesprávnosti.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 32/24.)

Revírní rada pro okres M. domáhala se na důlní společnosti žalobou předložení rozvahy a zjištění, že předložená rozvaha jest nesprávná. Námitku nepřijatelnosti pořadu práva soud prvního stádu zamítl, rekursní soud námitce vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Předem dlužno na to poukázati, že pravomoc řádných soudů se obmezuje dle jurisdikční normy a civilního soudního řádu na rozhodování právních poměrů, spočívajících na právu občanském, totiž dle ustanovení čl. XXX. uv. zák. k c. ř. s. na předpisech obč. zák., práva obchodního, řádu směnečného i na normách soukromého práva, v jiných zákonech obsažených. Strana žalující opírá však dle znění žaloby žalobní nárok výslovně o zákony ze dne 25. února 1920, čís. 143 a 144 sb. z. a n., jakož i o nařízení vlády ze dne 23. března 1921 čís. 114 sb. z. a n., které nejsou normami soukromoprávními, nýbrž dle svého výhradně sociálně politického obsahu a dle vůle zákonodárcovy normami práva veřejného. Již dle tohoto uvážení nepatří tato věc před řádné soudy. Avšak nehledíc k tomu, že se zde vůbec nejedná o právní věc občanskou, byla by, i kdyby se mělo za to, že zde běží o soukromoprávní nárok, pravomoc řádných soudů vyloučena dle §u 1 j. n., jelikož sporná záležitost jest citovanými zákony přikázána jiným úřadům (orgánům). Strana žalující domáhá se totiž — třebaže to zakrývá, rozděluje konečný žalobní návrh v několik částí zdánlivě samostatných, ve skutečnosti však jen otázky předběžné tvořících, které mají vzbuditi dojem soukromoprávních nároků — ve skutečnosti přece jen soudního výroku, že podíl hornictva na čistém zisku za rok 1921 nebyl správně stanoven, že má býti zvýšen o 1,000.000 Kč, po případě také změny použitého rozdělovacího klíče. Řešení veškerých těchto právních otázek (uplatňovaných nároků) jest však dle §u 3 a 12 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n., dále dle §u 33, 16, 18 a 19 nařízení vlády ze dne 23. března 1921 čís. 114 sb. z. a n. výslovně přikázáno jiným orgánům (jiným úřadům) a vymyká se tudíž pravomoci řádných soudů, nehledíc ani k tomu, že dle cit. zák. ustanovení straně žalující vůbec nepřísluší nějaký vliv na stanovení zaměstnaneckého podílu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací rekurs není odůvodněn. Nejvyšší soud sdílí právní názor rekursního soudu a poukazuje žalobkyni na správné důvody napadeného usnesení s dodatkem, že žalobkyně neuplatňuje soukromoprávního důvodu k opodstatnění žalobní žádosti, aby žalovaná byla odsouzena k předložení rozvahy, a by bylo zjištěno, že 10% podíl na výtěžku z hornictví 826.876 Kč 65 h, přikázaný žalobkyni, spočívá prý na věcně nesprávném sestavení rozvahy za obchodní rok 1921 a že jest prý nesprávně sestaven i účet o zisku a ztrátě ke dni 31. prosince 1921. Žalobkyně může se dovolávati k odůvodnění tohoto žalobního nároku pouze zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n., o účasti zaměstnanců při hornictví na správě dolů a jejich podílu na čistém zisku,

který, rovněž jako zákon z téhož dne čís. 144 sb. z. a n. o závodních a revírních radách jest první etapou v soustavném postupu socialisace báňské těžby a výronem sociálně-politického smýšlení zákonodárců a proto, jak stěžovatelka sama uznává, ovládán veřejnoprávními zásadami. Že pravomoc soudů v těchto záležitostech jest vyloučena, lze seznati z ustanovení prováděcího nařízení ze dne 23. března 1921, čís. 114 sb. z. a n. k uvedenému zákonu čís. 143, kde rozhodnutím o stížnostech jest pověřeno báňské hejtmanství a ministerstva veřejných prací, obchodu a sociální péče a zejména z ustanovení Šu 19 tohoto nařízení, dle něhož revírní rady mohou si stěžovati do rozdělovacího klíče u báňského hejtmanství, které rozhodne konečně. Nikoliv pro stanovisko stěžovatelky, že pořad práva jest přípustným, nýbrž pro opačné stanovisko mluví ustanovení Šu 18 prováděcího nařízení, že u hornických podniků, při nichž nejsou zřízeny podnikové rady, určí podíl zaměstnanců na čistém zisku revírní báňský úřad v dohodě s příslušnou berní správou, nedocílí-li se dohody mezi majitelem hornického podniku a závodní radou. Není potřebí šířiti se o tom, že ani předpis Šu 12 zákona ze dne 25. února 1920, čís. 143 sb. z. a n. a Šu 15 prováděcího nařízení, že každý hornický podnik na vyhrazené nerosty jest povinen, vésti řádné knihy, uschovávat obchodní spisy, ponechat si opisy, sestaviti rozvahy a účet zisku a ztráty ve smyslu první knihy IV. titulu obchodního zákona, ani mezery, vady a nedostatky, jež stěžovatelka vytýká uvedeným veřejnoprávním předpisům, nejsou s to, by změnily veřejnoprávní poměr v soukromoprávní a učinily přípustným pořad práva pouze pro přechodní dobu, t. j. co do bilance za obchodní rok 1921, která prý dosud ani zkoumána ani schválena nebyla podnikovou radou.

Čís. 3538.

Pouhým popíráním manželského původu děcka, zrozeného v manželství v mezích Šu 138 obč. zák., nesprošťuje se otec povinnosti vyživovati děcko. Prokáže-li se napotom sporem nemanželský původ děcka, přísluší domnělému otci nárok dle Šu 1042 obč. zák.

(Rozh. ze dne 26. února 1924, R II 61/24.)

Návrhu dítěte, by otec byl povinen platiti mu výživné, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

Mezi manžely Antonínem a Aloisií B-ovými není sporno, že bylo jejich manželství, uzavřené dne 10. listopadu 1919, rozsudkem zemského soudu civilního v Brně ze dne 28. března 1923 pravoplatně z viny manželčiny rozloučeno. Manželka tvrdí, že dne 15. února 1923 ve sporu o rozluku její manžel k ní přistoupil ještě v soudní síni a v rozhovoru